

3. Моніторинг процесу децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://decentralization.gov.ua/infographics/item/id/45>

4. Планування та управління фінансовими ресурсами територіальної громади / О.Кириленко, Б.Малиняк, В.Письменний, В.Русін / Асоціація міст України – К., ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ», 2015. – 396 с.

5. Бюджетний кодекс України : закон Верховної Ради України від 8 липня 2010 року № 2456-VI // Урядовий кур'єр. – 2010. – № 151.

6. Кращі практики бюджетної прозорості та підзвітності органів місцевого самоврядування. За ред. В. А. Тарная. – К. : Центр політичних студій та аналітики. – 2015. – 64 с.

7. Деякі питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад: постанова Кабінету Міністрів України від 16 березня 2016 р. № 200 [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/200-2016-%D0%BF>

УДК 331.5

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАЙНЯТОСТІ ТА РИНКУ ПРАЦІ

Р. С. Кравчук, магістр Л. І. Бойко

*Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
e-mail: romanmaster2005@ gmail.com*

У багатьох країнах з розвинутою ринковою економікою головні функції регулювання ринку праці здійснюють профспілки. У країнах, які перебувають у стадії формування ринкових відносин, коли елементи інфраструктури ринку праці ще не діють достатньо ефективно, не відпрацьований механізм громадського та інституційного регулювання, застосовується державне регулювання ринку праці. У цьому випадку, на відміну від командно-адміністративного перерозподілу трудових ресурсів, держава відіграє регулятивну роль відповідно до попиту і пропозиції робочої сили.

Регулювання ринку праці, зайнятості та умов праці передбачає:

- законодавче запровадження умов праці залежно від її видів, місця виконання, особи працівника; охоплюючи при цьому час праці і відпочинку, техніку безпеки, вимоги до кваліфікації, взаємовідносини між власниками засобів виробництва і найманою робочою силою тощо;

- створення державної системи дослідження і прогнозування стану загальнонаціонального і регіонального ринків праці;

- створення мережі центрів служб зайнятості для реєстрації безробітних і фінансової допомоги їм, допомога у працевлаштуванні, консультації, сприяння вирішенню кадрових проблем на підприємствах;
- створення фондів сприяння зайнятості;
- створення сприятливих умов для започаткування малого та середнього бізнесу;
- розробка програм державної допомоги в підготовці кадрів;
- розробку програм державної допомоги у створенні нових робочих місць;
- розробка державних програм зайнятості населення на певний період;
- створення системи матеріальної допомоги у зв'язку з тимчасовим безробіттям.

Головними нормативними актами, згідно з якими сьогодні регулюється ринок праці в Україні є Закон України "Про зайнятість", який був прийнятий у 1991 році і має численні поправки (№ 1436-VIII від 07.07.2016, ВВР, 2016, № 34) та Указ Президента України "Про основні напрямки використання трудового потенціалу". Дуже важливу роль відіграє державна програма зайнятості населення.

Закон визначає категорії зайнятості, права громадян у виборі виду діяльності, статусу безробітних, права на допомогу у зв'язку з безробіттям, механізм формування та використання фонду сприяння зайнятості населення.

Зайнятість - діяльність громадян, пов'язана із задоволенням особистих і суспільних потреб, що не суперечить законодавству і, як правило приносить їм дохід у грошовій або іншій формі.

Безробітні - громадяни, що не мають роботи і заробітку, зареєстровані в органах служби зайнятості, шукають роботу і готові до неї приступити.

Головні функції з регулювання ринку праці в Україні виконують Міністерство соціальної політики.

Для реалізації Програми зайнятості і забезпечення громадянам відповідних гарантій на всій території України було створено державну службу зайнятості. Вони аналізують і прогнозують кількість населення, складають баланс трудових ресурсів.

Згідно з Законом України "Про зайнятість" передбачено комплекс заходів щодо соціального захисту громадян у випадку втрати ними роботи:

- заходи інвестиційної та податкової політики, спрямовані на раціональне розміщення продуктивних сил, підвищення мобільності трудящих, створення нових технологій, заохочення підприємництва, створення малих підприємств і застосування гнучких режимів праці та праці вдома, інші заходи, які сприяють збереженню і розвитку системи робочих місць;
- забезпечення прав і інтересів працівників, створення сприятливих умов на виробництві, вдосконалення законодавства про зайнятість населення і працю;

- проведення аналітичних та наукових досліджень структури економіки і прогнозування наступних змін якості й розподілу робочої сили;

- регулювання зовнішньоекономічної діяльності в частині залучення і використання іноземної робочої сили в Україні на основі квотування і ліцензування;

- сприяння в разі необхідності створенню додаткових робочих місць підприємствами, установами і організаціями всіх форм власності, а також поліпшенню умов праці у суспільному виробництві;

Для цього і створена служба зайнятості, передбачено джерела фінансування витрат на перепідготовку, перенавчання незайнятих, тощо. Кошти для цього надходять з державних і місцевих бюджетів, обов'язкових внесків організацій, підприємств, добровільних внесків юридичних і фізичних осіб, коштів державних служб зайнятості, одержаних за надання платних послуг підприємствам, організаціям. Розпорядником коштів фонду є Державна служба зайнятості [1].

Розрізняють три основних методи державного регулювання ринку праці: економічний, адміністративний і правовий.

Економічні методи - полягають у наданні пільг підприємствам, що створюють додаткові робочі місця для громадських робіт; оптимізації заробітної плати з урахуванням ціни мінімального споживчого попиту, допомоги по безробіттю на рівні фізіологічного мінімуму споживання та рівня зарплати й ціни робочої сили. Серед важелів державного регулювання помітну роль відіграє пільгове оподаткування підприємств, які залучають до роботи інвалідів, військовослужбовців, звільнених з військової служби, молодь та інших неконкурентоспроможних громадян. В Україні законодавче врегульовано лише загальні питання забезпечення зайнятості, регулювання ринку праці, захисту громадян від наслідків безробіття [2].

Розвиток ринку праці потребує створення правових важелів (методів) державного регулювання, які передбачають прийняття законів і законодавчих актів Верховної Ради України, видання Указів Президента України, а також вироблення дієвого механізму їх імплементації та контролю. Зокрема дане регулювання повинно стосуватися закріплення заробітної плати як ціни робочої сили, відповідності рівня зарплати рівню цін на споживчому ринку і т.п. Необхідно приводити законодавство з соціально-трудова питань у відповідність з нормами міжнародного права [1].

До адміністративних важелів належить:

- реформування системи соціального захисту через створення страхових фондів на випадок безробіття;

- впровадження активної та пасивної політики на ринку праці через організацію громадських робіт, що дозволить знизити рівень і тривалість безробіття;

- перекваліфікація робітників відповідно до потреби ринку і виплати допомог та кредитів безробітним і членам їх сімей;
- створення центрів з підготовки кадрів при центрах сприяння зайнятості;
- підвищення територіальної мобільності населення з метою перерозподілу робочої сили між трудонедостатніми та трудонадлишковими районами.

Перехід від планово-централізованого до повільно-вимушеного руху трудових ресурсів змінює систему інтересів, мотивів і стимулів діяльності еконо-мічно активного населення, що, в свою чергу, впливає на джерела поповнення ринку праці, сегментацію сфери зайнятості.

На сьогоднішньому етапі ринок праці в Україні не може саморегулюватися і потребує втручання з боку держави.

Список використаних джерел:

1. "Про зайнятість населення" Закон України. -К., 2013.
2. Буряк П. Ю. Економіка праці й соціально-трудова відносини: навч. посіб./ П. Ю. Буряк, Б. А. Карпінський, М. І. Григор'єва.– К.: ЦУЛ,2004. – 440 с.

УДК 005.336.3

БАЗОВІ ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ЯКІСТЬ ТА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПРОДУКЦІЇ

Р. С. Кравчук, магістр М. О. Малецький

*Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
e-mail: romanmaster2005@ gmail.com*

Фактори впливу на конкурентоспроможність продукції в цілому поділяють на дві групи: внутрішні та зовнішні. Зовнішні фактори це ті, на які підприємство впливати не може і в своїй політиці повинно сприймати їх як дещо незмінне, а саме: діяльність державних владних структур (фіскальна та кредитно-грошова політика, законодавство); господарська кон'юнктура, яка включає кон'юнктуру ринків сировинних та матеріальних ресурсів, ринків трудових ресурсів, ринків засобів виробництва, ринків фінансових ресурсів; розвиток родинних та підтримуючих галузей та параметри попиту (ріст попиту на товари, що виробляються підприємством, його стабільність) і дозволяють підприємству отримувати високий прибуток, а також закріпити своє положення на ринку.

До внутрішніх факторів відносять діяльність керівництва та апарату управління підприємства, систему технологічного оснащення. Якість сировини, комплектність її перероблення та величину відходів серйозно впливають на конкурентоспроможність підприємства. Зменшення виходу готової продукції із використаної сировини призводять до збільшення витрат виробництва, а